

åsyftar, så har det dock vunnit sådant understöd inom Riksdag och Landsting, att jag finner mig manad till fortsättning.

Då jag nu vill förnya mitt förslag och därför antaga den form Andra kammaren vid sistlidne riksdag gaf åt detsamma, anser jag det icke lämpligt å nyo anföra de skäl som af mig och andra blifvit därför framlagda, utan vill jag hänvisa till förut nämnda motion och betänkande samt fästa särskild uppmärksamhet vid Herr Statsrådet Wennerbergs i Andra kammarens protokoll för den 9 Mars sistlidet år, pag. 318, upptagna yttrande i frågan. Jag föreslår alltså:

att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse anhålla, att för tillsättning af folkskoleinspektörer Kongl. Maj:t täcktes från Landstingen infordra förslag, samt att folkskoleinspektörerne måtte åläggas att till Landstinget inlemna årsberättelser.

Remiss till vederbörligt Utskott anhålles vördsamt.

Stockholm den 28 Januari 1873.

Per Nilsson,
från Christianstads län.

N:o 58.

Af Herr Erik Olsson från Örebro län: Om förändring i gällande stadganden rörande klockare-, organist- och skollärarebefattningars tillsättande.

Af föräldrade lagar, hvilkas tillämpning icke rätt passa in på förhållandena i vår tid, är stadgandet i kyrkolagens 24 Kap. 30 och 31 §§ tillika med Kongl. resolutionerna af den 20 November 1786 och den 7 Juli 1832, enligt hvilka lagrum och författningar kyrkoherden i en församling i fråga om val af organist och klockare tillerkännes den rätten att, oafsedt den röst han äger att afgifva för sitt boställe, beräkna i kraft af sitt embete halfva antalet af de afgifna rösterna.

När nu väl, på de flesta ställen, ofvannämnda befattningar äro förenade med skollärarebefattningen, så blir förhållandet det, att kyrkoherden äfven i afseende å val till skollärare åtnjuter samma förmånsrätt, hvilket ock har blifvit bestyrkt af Kongl. Maj:ts afgörande af de klagomål, som af församlingar blifvit gjorda hos vederbörande myndigheter i denna sak.

Att en sådan förmånsrätt för kyrkoherden, eller för den hans embete förestår, förefinnes i fråga om val af organist och klockare kan väl måhända hafva något skäl för sig och länder icke så mycket till men för församlingen, alldenstund de äro befattningar, som äro af mindre betydelse. Men att, när med dem äfven är förenad skollärarebefattning, samma förmån skall tillkomma honom, det innebär lindrigast sagt en obillighet emot församlingen; ja, det är ett slags förmynderskap, som både är nedsättande och menligt för henne. Nedsättande är detta lagstadgande derföre, att det uttalar ett misstroende både till folkets vilja och förmåga att kunna med stöd af vederbörande auktoritetens vitsord och betyg utse en skicklig lärare, ehuru väl ingen församling nu för tiden är så vanlottad, att hon icke äger rätt många medlemmar, som väl förstå att bedömma de egenskaper, för att ej säga kunskaper och skicklighet, som en folkskollärare bör äga, för att blifva en duglig barnalärare. Och dessa personer är det gemenligen, hvilka i form af skolråd tillsammans med pastor pröfva de sökandes meriter och sedan upprätta förslag af dem bland de sökande, som äro bäst vitsordade. Härtill kommer äfven den kontroll, som utöfvas af folkskoleinspektören, och då blir ju alltså, såsom mig synes, det försigtighetsmått, som de nämnda lagrummen söka att åstadkomma, öfverflödiga, emedan pastor vid denna förberedande åtgärd lätt kan förebygga att ett dåligt val göres af församlingen genom det inflytande han bör äga inom sin församling i dylika frågor. Äger han deremot icke detta inflytande, är det säkerligen ofta hans eget fel, och om han då icke kan göra detta sitt inflytande gällande på förtroendets väg, utan blott genom tillämpningen af ett lagstadgande, som måste kännas förnärmande emot församlingens rätt, så hvad han tror sig vinna på ena hållet, det förlorar han mångdubbelt på det andra. Ty när förtroendet är rubbadt emellan en pastor och hans församling, då kan han föga eller intet uträtta till sin församlings sanna båtnad, emedan med maktspråk i längden ingenting vinnes. Derföre är det nog också på många ställen, att pastor, inseende detta, själfmant afstår ifrån denna sin rätt att rösta vid val af skollärare, utan visar sin församling förtroende och tillmötesgående. Och man har i sådant fall icke hört af något missnöje, utan allt har varit godt och väl. Så har förhållandet deremot icke alltid varit, der pastor gent emot sin församling begagnat sig af den rätt, som honom tillkommer enligt ofvannämnda lagrum. Ty det finnes församlingar, som till följe af denna pastors utöfvade rätt, hafva att beklaga, att deras saunskyldiga bästa härutinnan icke blifvit tillgodosedt så som sig bordt, utan att i stället enskild bevägenhet m. m. blifvit det bestämmande. Hvar och en kan då lätt finna, huru

stort men detta kan medföra för en församling, som då ofta i stället för en ung, skicklig och i allo väl vitsordad man, måste hålla till godo kanske med en okun- nig och snart sagdt utsliten skollärare, derföre att denne sednare till följe af en särskild egenskap, mindre afseende hvad som behöfs för skolan, dock mera beha- gar pastor.

De förhållanden, som jag nu här framställt såsom en möjlighet, äro långt ifrån gripna ur luften eller otänkbara, utan de grunda sig tvertom på verklig er- farenhet, och jag kan, om så påfordras, med verkliga fakta bestyrka, att de mer än en gång kunna äga rum, jag gissar dessutom, att jag på detta rum icke står en- sam om en sådan erfarenhet.

På grund af hvad jag sålunda här haft äran anföra, vågar jag föreslå:
att stadgandet i kyrkolagens 24 Kap. 30 och 31 §§ tillika med kongl. resolutionerna af den 20 November 1786 och den 7 Juli 1832 måtte upphävas; och stadgandet om val af skollä- rare, då dermed äro förenade klockare- och organistbefattnin- gar, må så ändras, att pastor ej må äga att afgifva mer än en hel röst för sitt embete utom den röst han äger att afgifva för pastorsbostället.

Om remiss af denna min motion till Lag-Utskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 29 Januari 1873.

Erik Olsson,
från Örebro län.